

Väjern

Den första bosättningen i Vätern skedde invid Klevekilen, där det fanns bebyggelse vid mitten av 1600-talet. De boende livnärde sig troligen på både fiske och jordbruk. Under sillperioden mot slutet av 1700-talet kunde man livnära sig enbart på fiske, vilket ledde till att folk bosatte sig närmare havet. De första husen byggdes vid backen, omedelbart norr om vikens

inre del. Senare spreds bostadsbebyggelsen norrut längs stranden.

Sjöbodarna uppfördes troligen först under 1800-talets sillperiod på pålar ut i den grunda viken.

Lokalt har samhället alltid haft ett rykte om att kallas "världens ände".

Detta kan bero på att det förr bara fanns en enda väg till Vätern. Den vägen gick inte till Kungshamn eller till Hunnebostrand. Vägen till Vätern gick från "Häradsvägen" Munkedal via Askum, Hogenäs till Vägga (Väggeväg). Vätern har också hetat Stockhamn. Detta har sin grund i att det finns en ö utanför Vätern som heter stocken.. Att ön fått detta namn kommer ifrån att det lär ha flutit i land väldigt många stockar vilket gav upphov till namnet Stocken. Detta har väl i sin tur resulterat i att man blev tvungen att frakta bort all timmer som flutit i land så att man kunde åka ut och fiska som var en viktig näring för Vätern. Stockarna fick transporteras till hamnen och för sådana som aldrig tidigare varit i här blev det namnet Stockhamn. Platsen hette dock Stockhamn innan det blev bebyggelse.

Att Stockhamn blev Vätern är en svårare fråga men intressantare. Vätern ligger i en dalgång som förr var täckt med vatten. Man kunde då ta sjövägen till Hovenäset. Namnet har sin grund av att förr bodde ju många rika på Smögen. Detta utnyttjades naturligtvis av plundrare och dyrligt. De tog hjälp av fyrrar genom att ställa dem fel så att de gick på grund, då kunde de plundra de rika skeppen som färdades till och från Smögen. Detta påverkades naturligtvis av vanliga fraktare som transporterade varor från Oslo till Göteborgs då Bohuslän var norskt. De kunde ju åka längre ut men det var för riskabelt på natten och man visste så lite om det. Då kom man på att man kunde åka genom Vätern till Hovenäset och sedan säkert förbi faran. På sina ställen fick man också ta hjälp av stockar för att åka igenom. På det viset hittade man en annan "väg" som på norska blir "vei". Ser man på de gamla stavelserna till Vätern ser man klara likheter till "Vejern". Detta namn har nog sedan förfinats till det slutliga namnet man använder idag, nämligen Vätern.

Väjern blev emellertid ett utpräglat stenhuggar samhälle. Troligen startade huggningen av sten på öarna Vassholmen och Stocken på 1860-talet, eftersom befolkningen då ökade kraftigt. Befolkningsökningen krävde tomter för nya bostäder. Vid sekelskiftet började lådfabriken som var igång till början av 1970-talet. Från början var det dock 7 st lådfabriker som mest som tillsammans sysselsatte 30-40 personer. Fraktfarten hade också betydelse från sekelskiftet.

Antalet boende ökade fram till år 1930. De flesta var stenhuggare. År 1935 var endast 4% av de boende yrkesfiskare, vilket medförde att nedgången inom stenindustri drabbade samhället hårt.

Med 1930-talet försvann stenindustrin. En konservfabrik för beredning av salt och sill startade år Näringslivet förändrades. 1947 och i en snickerifabrik tillverkades bl a lådor och ölbackar. Några ägnade sig också åt fiske.

Befolkningen minskade mer och mer fram till år 1970. Därefter ökade den och är nu uppe i ca 900 invånare.